

Telegraful Român

FOAIE RELIGIOASĂ EDITATĂ DE ARHIEPISCOPIA ORTODOXĂ ROMÂNĂ A SIBIULUI

Piine pentru suflet

Bucuria de a munci

Dacă ne-am urca într-o dimineață într-un avion și am putea înconjura o mare parte a globului pământesc, ceea ce ne-ar impresiona mai mult și ceea ce am înfățișat pretutindeni ar fi miile și milioanele de oameni, pornind la munca de toate zilele, ca să se împlinească cuvântul Scripturii, care zice: „Omul e născut să lucreze, precum pasărea să zboare” (Iov 5, 7).

Într-adevăr, astăzi, întreg pământul răsună de imnul muncii. Munca este o însușire a vieții însăși. Nici nu ne-am putea închipui cum ar fi viața fără muncă. În fabrici, în uzine, pe câmpii și pe dealuri, în adâncul pământului, pe întinsul apelor și în înaltul văzduhului, omul își împlinește această lege a firii și prin munca lui el continuă lucrarea născută de la creație. Prin muncă se realizează frumosul, binele și toate cele ce sînt de trebuință vieții de toate zilele.

Cu mințile, cu uneltele sau cu mințile, muncim ca să facem viața mai îmbelșugată, mai ferită de primejdii, să creiem cele ce sînt de lipsă vieții, necesare desăvîșirii morale și materiale, după care se dorește sufletul nostru.

Un mare scriitor a spus că „adevăratul preț al universului este drumul lui spre perfecțiune”.

Dar, acest drum spre perfecțiune se străbate și se cucerește prin muncă. Ea este motorul care împinge înainte societatea. Fără muncă, ca și fără soare, universul ar fi un pustiu, iar sufletul nostru ar fi o mare tristețe.

Pe cât de adîncă este năzuința firii omenestă după mai bine, după perfecțiune, tot pe atît de puternică și plină de bucurie ne apare munca.

Da, munca în sine este o mare bucurie a vieții. La acest adevăr se cuvine să ne gândim adesea. E drept că au fost veacuri nenumărate în care munca era o povară, o rușine sau o osîndă care apăsa pe umărul unei mari majorități a oamenilor.

Dar această epocă de tristețe și rușine a muncii a trecut, fiindcă au trecut și condițiile și împrejurările în care se făcea munca atunci. Atunci oamenii muncii erau sortiți să lucreze ca niște animale, fără să guște decît mici fărîmături din rodul muncii lor. Atunci munca era o cumplită formă de înrobire a multora și de huzur pentru alții. Atunci munca era o înjosire a firii omenestă.

Nouă ne este dat să trăim o epocă în care munca și-a dobîndit adevărată valoare și adevăratul rost. Oamenii muncii din țara noastră au dobîndit bucuria de a munci și dreptul de a se bucura în întregime de rodul muncii lor.

Munca aduce o mare bucurie sufletului pentru că prin ea sporesc puterile fizice și spirituale și se îmbogățește masa vieții pentru toți. Munca aduce o bucurie vieții deoarece prin ea viața devine mai frumoasă și mai fericită.

Nu este o tristețe mai mare și un chin mai cumplit decît să nu poți munci. Boala însăși, care ne împiedică de a lucra și ne așează în starea de a nu putea fi folositori semenilor noștri, sau a fi o povară pentru ei, prin aceea că nu putem munci, este mai grea și mai apăsătoare. Iadul pe pământ

este acolo unde oamenii nu lucrează sau nu pot lucra. Iar munca cea mai grea, mai apăsătoare este aceea în care nu răzbate nici o bucurie în inima celui ce o săvîrșește, fie din pricina lui, fie din vina unor împrejurări din afară de el.

În zilele noastre în țara noastră munca a dobîndit însușiri și rosturi pe care altădată nu le-a avut, sau erau numai întrezărite. Datorită încetării exploatarei omului de către om, munca nu mai are caracterul de înrobire. Ea înalță pe cel ce o săvîrșește deasupra fapturilor. Prin muncă omul își apropie lucrurile din jurul său, le transformă și le face folositoare împlinind cuvîntul lui Dumnezeu: „Cresteiți și vă înmulțiți și stăpîniți pământul”.

Ceea ce dă bucurie mai mult muncii în zilele noastre este faptul că societatea a reușit să treacă cu bine peste ceea ce s-ar putea numi cele două „crize” ale muncii. A reușit să lege munca manuală de cea intelectuală. Astăzi, în fabrici și uzine, inginerul merge alături de muncitor, colaborează împreună. Cele mai multe proiecte de îmbunătățire a muncii, cele mai multe inovații sînt rodul acestei colaborări.

Astfel munca manuală a fost străbătută de curentul gândirii și munca intelectuală a fost apropiată de realitate, spre a o modela și face rodnică.

Dar ceea ce dă și mai mult bucurie muncii este faptul că a fost înlăturat obstacolul dintre munca pentru individ și munca pentru colectivitate.

„A munci ca să câștigi piinea pentru tine este o preocupare materială, a munci ca să câștigi piinea pentru alții este o preocupare spirituală” a spus un gânditor creștin. Desigur în aceste cuvinte e un mare adevăr. Pot fi două feluri de munci după scopul lor: una pentru tine și alta pentru alții. Într-una iese în relief iubirea de tine însuși, în cealaltă iubirea de semenii. Dar aici ni se pare exprimat numai o jumătate de adevăr. Precum nu este, nu trebuie să fie contradicție între iubirea de sine și iubirea de semenii, tot așa nu poate, nu trebuie să fie contradicție între munca pentru sine și munca pentru colectivitate. Muncind pentru mine, pentru binele meu, muncesc în același timp și pentru binele colectivității din care fac parte și iarăși muncind pentru colectivitate, pentru propășirea ei, muncesc și pentru binele meu. Desigur lucrul pe care îl fac eu este mărginit, dar dragostea cu care îl fac este fără de margini și de aceea munca mea se poate revărsa prin rodul ei asupra tuturor cu cei ce trăiesc împreună. Acest scop nou împrumut muncii însușirea de eliberare a omului din chingile egoismului.

Am însemnat aici aceste gânduri despre bucuria de a munci, despre frumusețea și roadele muncii. La sfîrșitul unui an bogat în roade, ne dăm seama că anii de belșug se datoresc conștiinței noi despre muncă, caracterului ei eliberator, patriotismului luminat care călăuzesc pe fiii Patriei noastre dragi și desigur și binecuvîntării lui Dumnezeu care fac să răsără soarele și să se reverse ploaia peste ogoare.

Părintele VASILE

Sfintele slujbe în îndoita prezență a lui Hristos

În biserică, încă de la începutul Sfintei Liturghii (și a oricărei alte slujbe) Hristos este prezent în chip nevăzut, cu dumnezeirea Sa omniprezentă, dar și sensibil, în chipul Sfintelor Taine pentru bolnavi.

Într-o cutie așezată în chivotul de pe masa altarului, ca părțile uscate ale unui agneț de prescură îmbibat cu vin și apă (toate păstrîndu-și însușirile fizice și chimice) se află, totuși, însuși Trupul și Singele Mîntuitorului. (Agnețul și vinul amestecat cu apă au fost sfințite, adică prefăcute Trup și Singe, în timpul Liturghiei din Joia cea Mare).

Esențial, Sfintele Taine din chivot sînt identice (Aceleași) cu Cele ce se obțin, sub înfățișarea unui agneț de prescură proaspătă și a amestecului de vin și apă din potir, în timpul unei Liturghii actuale. Ca și într-o asemenea Liturghie, Trupul și Sin-

gele lui Hristos, (adică omenitatea Sa) chiar și în atît de umilă stare a unor fărîmături de piine uscată îmbibată cu vin și apă, nu sînt despărțite de Persoana Sa și nici de dumnezeirea comună tuturor Persoanelor treimice. Iar despre Sfînta Treime știm că este nedespărțită.

De aceea, și pentru cei ce se vor împărtăși chiar și numai cu una dintre părțile din chivot este adevărată rugăciunea-mărturisire a Sfîntului Vasile cel Mare, care, înainte de împărtășirea cu Sfintele Taine aflate în condiție de prospețime, zice: „primind pătîcica Sfintelor Tale Taine, să mă unesc cu Sfîntul Tău Trup și Singe, și să Te am pe Tine locuind și petrecînd întru mine, împreună cu Tatăl și cu Duhul Sfînt” Reținem, „să Te am pe Tine”, adică în Persoană, și „împreună cu Tatăl și cu Duhul

Sfînt”, adică să am „Treimea cea de o ființă și nedespărțită”.

Prin urmare încă de la început, Sfînta Liturghie (și oricare altă sfîntă slujbă oficiată în biserică) se desfășoară în prezența nevăzută a lui Hristos, cu dumnezeirea Sa comună Sfintei Treimi, dar și în prezența sensibilă a Trupului și Singelui Său, în chip de piine și vin amestecat cu apă. Preotul și credincioșii mireni, avînd conștiința acestei cutremurătoare îndoite prezențe a lui Hristos, „Unul din Treime”, se simt greu apăsați de păcatele lor, nevrednici de a sta în biserică. La cuvintele „cei chemați ieșiți”, ei recunosc, că, moral, sînt departe chiar și de starea sufletescă a unor păgîni din primele veacuri creștine, care cu rugăciuni fierbinți, cu multă învățătură reli-

Gheorghe Șoima

(Continuare în pag. a 3-a)

Simbol al eroismului

Stephanus ille magnus carus est. Lui Ștefan, principele Moldovei și lui Mihai, domnul Ungrovlahiei le-au lipsit crede Budai Deleanu, numai un Omer, ca să fie înălțați peste toți eroii. Ștefan cel Mare e fîntina tuturor dreptăților. Tot ce a fost pe acest pămînt se topește în lumina lui, spune Nicolae Iorga. Românul îi atribuie tot ce-i pare curios, mare, vitejesc și chiar neînțeles. Orice cetate, orice zid, orice val, orice șanț întrebă-l cine l-a făcut, el va răspunde: Ștefan cel Mare. Orice pod, orice biserică, orice fîntină, orice palat vechi, el le va raporta eroului său, mărturisindu-l Alecu Russo.

Ștefan cel Mare, prinț al creștinătății. Cel mai nobil mîdular al Europei din vremea aceea. Moștenitorul de drept al duhului împărăției bizantine. El s-a impus în lupta necurmată pentru libertate și independență. A intrat în spiritualitatea românească din toate țările locuite de români. Cu ajutorul lui Vlad Tepeș a ocupat tronul Moldovei cu gîndul la o alianță împotriva pericolului comun otoman. În Transilvania a stăpînit multă vreme Cetatea de Baltă și Ciceul. Faptele sale au fost apreciate de croniciari pămînteni și străini, a inspirat o literatură întreagă care i-a fixat loc de cinste în galeria marilor personalități ale lumii. Războinic neîntrecut și cîntor de cultură românească.

Nu se poate să nu credem că Mihai Viteazul, — primul restitutor al Daciei strămoșești, să nu-și fi înaripat gîndul de unire al tuturor românilor din glorioasa noastră tradiție moștenită de la Mircea, de la Tepeș și de la Ștefan cel Mare.

Pentru noi, Ștefan a rămas un simbol al eroismului, înțeles în toate ipostazele, simbolul independenței, al dreptății, al înțelepciunii politice, al creației spiritual-monumentale.

Inscris în Evanghelia iubirii eroice, el s-a făcut tindă de biserică, sunet de clopote dar mai ales Istorie și Țară.

Fiecare aniversare din istoria patriei ne dă mai acut sentimentul perenității, ne face să prețuim și să înțelegem mai adînc prezentul. Sîntem un popor care a avut dintotdeauna demnitatea propriei sale istorii, o demnitate robustă, articulată pe noblețea și dragostea de țară neîntinate.

Protopop stavrofor Ștefan Tascianu
Catedrala Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului

Comemorarea unui mare patriot:

VASILE GOLDIȘ

la 120 de ani de la nașterea lui

Vasile Goldiș a venit pe lume acum 120 de ani în satul Mocrila (azi Lunca Teuzului) din județul Arad, la 12 noiembrie 1862. Urmează strălucite studii la Budapesta și Viena, după care se dedică școlii românești, ocupînd funcția de profesor la Caransebeș și Brașov. În 1901 vine la Arad și se dedică luptei neobosite și intransigente pentru eliberarea poporului român de sub dominația străină. Trece în ne-ființă la 10 februarie 1934, la Arad, în vîrstă de 72 de ani.

Ca director al ziarului „Românul” și apoi ca deputat în parlamentul de la Budapesta, Goldiș desfășoară între anii 1906—1910 o activitate deosebit de prestigioasă și semnificativă. Văzînd în metoda parlamentară o posibilitate de moment pentru ducerea luptei naționale, Vasile Goldiș înțelege să se folosească la maximum de acest drept, pe care constituționalismul habsburgic îl mai menținea pentru națiunile oprimate din imperiu. Alături de alți deputați români, sîrbi, croați sau slovaci, el pledează pentru acordarea de drepturi politice larg democratice tuturor națiunilor din alcătuirea eterogenă a Pajurei. În acest context merită subliniat următoarea lui vitalitate, curajul său ieșit din comun, prin acele acte și declarații ce i-au șocat pur și simplu pe guvernanții maghiari de la Budapesta. Cu argumente juridice și istorice, Vasile Goldiș scoate în evidență lupta pentru libertate și dreptate a popoarelor asuprite, capacitatea acestora de a progresa pe tărîm economic, social-politic și cultural, urmărind să cîștige pentru ele deplina îndreptățire și egalitate. Datorită combativității și intransigenței sale, dar mai ales datorită clarviziunii istorice și politice, Vasile Goldiș are foarte mult de suferit. Ziarul „Românul” din A-

rad, pe care-l conducea, este suspendat în 1916 și va reapare doar la 8 noiembrie 1918.

La Arad, el desfășoară o vie activitate pentru înfăptuirea unirii Transilvaniei cu România. În acest sens, va redacta cele mai importante acte și documente cu privire la autodeterminarea și suveranitatea Transilvaniei, făcînd astfel cunoscută lumii întregi dorința supremă a poporului nostru de a se constitui într-un stat național-unitar suveran și independent. În marile bătălii care au culminat cu aceea pentru unire, se vădesc marile calități de tactician și strateg al luptei naționale, de organizator și finalizator al acțiunilor concret-practice. Otorator de mare încandescentă, stilist desăvîșit și polemist acerb, capabil de a discerne în situații din cele mai confuze și dificile, se repliază mereu, ghicind loviturile adversarului. Toate aceste calități îi permit să aprecieze corect raportul de forțe și să tragă concluzii juste în problemele vitale pentru națiunea sa. Gîndirea lui exprimată în Cuvîntarea solemnă ținută la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, se ridică la dimensiuni europene. În cadrul pregătirii și desfășurării Marii Adunări Naționale, Goldiș capătă dimensiuni eroice, de personaj epopeic, investit cu valențe simbolice. Este în definitiv, cea mai măreață și semnificativă apariție a lui pe scena vieții politice românești. Alături de generația acestuia neuitat an 1918, an ce s-a imprimat cu litere de aur în istoria noastră contemporană, Goldiș a avut rarul prilej nu numai de a convorbi cu idealul cel mai măreț al poporului român, ci și de a fi părtaș la realizarea acestuia. Iar satisfacția lui a fost cu atît

Prof. dr. Gheorghe Șoara
(Continuare în pag. a 2-a)

Vasile Goldiș la 120 de ani de la nașterea lui

(Continuare din pag. 1)

mai mare, cu cât acest ideal s-a împlinit de o manieră care a impresionat Europa și întreaga lume, căci ele au văzut aici o izbândă a demnității poporului nostru, o biruință smulșă prin luptă și sacrificii, o victorie câștigată, nu una oferită din clemență.

Atenția excepțională pe care a acordat-o în activitatea sa Unirii Transilvaniei cu România, se întregeste la Vasile Goldiș cu înțelegerea adâncă și justă a rolului covârșitor pe care urma să-l joace desăvârșirea unității de stat în dezvoltarea social-economică și politică a țării: „Numai într-un stat național se poate remarca inițiativa, spontaneitatea și geniul popular” (...) „Nu numai națiunea care se consolidează în stat național profită prin aceasta, ci și umanitatea”.

În spiritul ideilor sale general democratice, Vasile Goldiș pune problema recunoașterii drepturilor naționalelor conlocuitoare din Transilvania, o dată cu noua formă statală, rezultată în urma unirii. El atrage atenția că noui stat național român unitar va trebui să asigure tuturor cetățenilor săi „aceleași drepturi și aceleași datorii”. Într-o declarație din 1919, Goldiș făcând o profesiune de credință, îndemna sincer naționaliștii conlocuitoare la muncă comună, cinstită și pașnică, de a pune umărul alături de poporul român, cu care conviețuiește de secole, astfel ca prin efort colectiv și frățesc să i se smulgă naturii bogățiile în vederea ridicării nivelului de trai și civilizație al tuturor, a înfloririi României. În același spirit el afirmă în 1927 și următoarele memorabile cuvinte: „Vrem ca să fie scris în istorie că a fost o națiune care nu a vrut să asuprească un alt popor, și această națiune este națiunea română”. Sint exprimate aici temeiurile istorice, sociale și morale, prin care poporul român

și-a întemeiat rostul său în lume, bazat întotdeauna pe demnitate și pe virtute, temeiuri care stau astăzi la edificiul măreț al României socialiste.

Privind concepția lui Vasile Goldiș în problema rolului maselor populare, în făurirea unirii, inserăm o mărturisire prețioasă a acestuia, menită să aducă unele precizări în definirea personalității sale. Goldiș atribuie rolul cel mai de seamă în acest eveniment maselor. „Nu revendic nici un merit personal pentru mine — spune el. Fiindcă propunerea (unirii — n.n.) ar fi făcut-o și alții, mii. Ea a fost în sufletul națiunii noastre, sufletele erau pregătite...”.

Personalitate de seamă a vieții noastre politice, Vasile Goldiș a fost o prezență permanentă, spirit receptiv la evenimentele epocii sale. El a militat și după 1918 pentru apărarea intereselor poporului, a suveranității, independenței și integrității țării. Contemporanii i-au scos în evidență cinstea, corectitudinea și conștiința consecventă pe căile pe care a pășit. E o atitudine pe care adesea o exprimă într-un fel sau altul, însuși Vasile Goldiș, arătând totodată și cauzele care au determinat-o, izvorite din dorința de a-și vedea țara și poporul cit mai fericit. Afirmând, astfel, că nu se va abate niciodată de la principiile democratice pe care le-a urmat toată viața el subliniază: „În fața mea nu a apărut imaginea totoliului ministerial, ci numai fericele națiuni mele. Steaua mea călăuzitoare a fost să văd fericită națiunea mea”. Atitudinea lui Goldiș mereu optimistă izvorăște din convingerea nestrămutată că „neamul românesc va străluci printre neamuri, că el e plin de vitalitate”. Și-a trăit ultimii ani la Arad, retras din viața politică a țării. A dus o existență modestă, lipsită de pretențiile și fastul cu care s-a împo-

dobit întotdeauna burghezia. Lup-tător înflăcărat, pentru cauza națională și socială, el a preluat ștafeta revoluționarilor de la 1848, aducându-și contribuția sa importantă la împlinirea unor aspirații seculare ale poporului nostru. Așa l-au văzut contemporanii, așa trebuie să-l vadă generația de azi și cele care vor urma.

La împlinirea a 120 de ani de la nașterea sa și a 64 de ani de la ziuă când Vasile Goldiș a cuvântat cu însuflețitoare dragoste și căldură celor peste 100 000 de conaționali ai săi adunați pe „Cîmpul lui Horia” de la Alba Iulia, și prin ei întregii Transilvanii, strigându-i cu patimă, în fața lumii întregi, voința și năzuința milenară, evocarea acestui luptător pentru cauza națională ni se pare omagial cel mai drept și mai cinstit cu putință.

Scriitorul preot

Ion Agârbiceanu

— La centenarul nașterii sale (12 septembrie 1882) —

În întreaga țară se sărbătorește împlinirea unui veac de la nașterea scriitorului preot Ion Agârbiceanu. De la această aniversare națională, cinstită și de tutela prestigioasă UNESCO, nu se poate să lipsească Biserica ortodoxă română din Transilvania, scriitorul sărbătorit aparținând, prin naștere, părinți și înaintași, precum și prin viața, simțirea și opera lui literară, acestor locuri și acestor oameni.

A văzut lumina zilei în comuna Cenade (din fostul județ Tîrnava, astăzi în județul Alba), dar tatăl său și bunicii dinspre el au provenit din comuna Agîrbici, județul Sibiu, de unde și porecla dată lor, prefăcută în nume de familie. La naștere a fost ortodox, mai târziu, tatăl său, ca să ocupe serviciul de „vegil” la domeniile Mitropoliei Blajului, a trecut la greco-catolici, impunându-i-se această condiție.

A petrecut anii copilăriei în mijlocul naturii, căreia i-a cunoscut și i-a îndrăgit frumusețile, tainele și semnificațiile, fiind puternic atașat lor toată viața. „Eu, a mărturisit scriitorul, înainte de a învăța să citesc din carte, în școala primară din sat, am învățat să citesc ca băiat mic în cartea naturii”. În acest fel, s-a născut în el dragostea de sat și viața satului, dragostea de patrie, cu toți și toate ale ei, ajungând să declare că „nu există sat mai plăcut și mai drag decât satul tău și nu există patrie mai frumoasă ca patria ta” („Tribuna”/mai 1968). A prezentat, cu multă simțire patriotică și cu pricepere literară personală, frumusețile locurilor natale și ale țării, în cărți întregi, precum, *Din copilărie*, *Din munți și din cîmpie*, *File din cartea naturii*...

A fost preot în Munții Apuseni (la Bucium-Șasa, de unde a adunat material pentru romanul social-mineresc *Arhanghelii*), apoi la Orlat (lingă Sibiu), apoi, protopop, la Cluj.

Înzestrat cu darul, binecuvîntat, de scriitor, a început să scrie din anii tinereții, mai întâi poezii (una din ele, *Legendă slavă*, i-a plăcut mult lui Nicolae Iorga), a trecut, apoi, la reportaj, povestiri, nuvele, schițe, romane. A înfățișat în ele, cu precădere, viața socială și cea sufletească a poporului; a prezentat-o veridic și real, sub titluri de cărți, ca *De la țară* (înția ca carte, 1906), *În întuneric*, *De la sate*, *Chipuri de ceară*... Au rămas modele de literatură realistă răscolitoare nuvele *Feteleaga*, *Luminița*, *Melenția*.

Scriitor preot, Ion Agârbiceanu a prezentat, larg și stăruitor, în scrierile sale, viața religioasă a poporului și, la fel, a abordat și dezbătut probleme și preocupări etice, umane și clericale, în cărți ca: *Din viața preotească*, *Legea minții*, *Legea trupului*, *Diavolul*, *Luncșoara în Părăsimi*, *Pustnicul și ucenicul său*, *Meditații*... A criticat și a satirizat moravuri negative, superstiții magice, afece-rismul și politicianismul veros, din viața publică, viața politică, religie — nu i-a cruțat nici pe preoți (vezi *Popa Man*, *Pascăliul*, *Răbojul Sf. Petru*, *Sectarii*, *Sfîntul*...).

A prețuit poporul, judecata lui înțeleaptă, comoara limbii românești, creațiile artistice-culturale ale poporului. A preferat bisericuțele românești sătești catedra-lelor urbane occidentale. „În bisericuțele noastre de lemn, în stil bizantin oricât de vechi, a explicat el, îmi pare că respir mai ușor, decât în grelele arhitecturi de piatră ale catedralelor din Apus... Interiorul bisericuțelor noastre îl simt mai senin, și nu e plin de pacea grea, toropitoare, a marilor domuri, ci de una odihnitoare. Ești în casa Domnului și totuși parcă ești în casa ta, la vatra ta. Negurile trecutului parcă nu s-au adunat în ele, deși neamul nostru și-a descărcat în fața iconostaselor potop de sufe-

rințe... Sint mai luminoase și mai odihnitoare bisericuțele românești poate pentru că strămoșii au îndulcit suferința și durerea în gândul zădărniceii a tot ce este trecător, ancorînd în nădejdea veșniciei” („Cultura creștină”, nr. 4—6/1941).

De la popor, din viața lui trudnică și creatoare, din cărțile ce le-a citit și le-a învățat, a înțeles și a deprins datorită și plăcerea de a munci și și-a făcut din muncă lege de viață, munca de fiecare zi și de toate zilele, munca cu condeii de scriitor, munca preotească din amvon și de la altar; a preamărit munca, a îndemnat la muncă. „Cine fuge de lucru, fuge de cea mai mare binefacere a vieții, de bucuria ei supremă, scria el. Cînd nu va mai răsună în lume cîntecul muncii, al creației omului, toată existența noastră se va întuneca și întregul progres se va poticni definitiv”. (*Vreamea*, nr. 743/1944). Recomanda ocupația și munca drept remedii împotriva plictise-liei. „Plictiseala și uritul nu sint cunoscute în lumea oamenilor muncitori, fie lucrători cu mîna sau intelectualii. Cine suferă de plictiseală — una din poverile cele mai grele ale existenței — să nu fugă de lucru”, îndemna el („*Vreamea*”, nr. 744/1944). În anii bătrîneții dalbe, ca o concluzie a vieții sale de „muncitor cu condeiu”, cum a numit Gala Galaction pe scriitorii, Ion Agârbiceanu a scris un adevărat imn de laudă muncii, *Laus laboris*, în care a arătat că „fața pămîntului, fața lumii, numai omul a schimbat-o, prin munca lui. Numai el a îmbogățit creațiile naturale prin creațiile sale, cu ajutorul însușirii sale fundamentale de a munci. Sub raport biologic munca este păstrătoarea sănătății omului și sporește puterile noastre fizice și spirituale. Se poate spune chiar că de cite ori omul, de orice vîrstă, se simte prost, greoi, plictisit, pesimist, e semn că n-a lucrat nimic în cursul zilei. Și dacă vrea să se simtă sănătos, bine și optimist, nu are alt mijloc decât să lucreze cu tragere de inimă acolo unde își are el rostul. Munca e izvor nesecat de mulțumire și fericire” („*Luceafărul*”, nr. 1/1960). Sint rînduri cu semnificație de testament.

În consecință, Ion Agârbiceanu s-a dovedit unul dintre cei mai harnici și mai productivi scriitori ai țării; a scris peste 80 de cărți, sute, poate mii, de articole (alte 20—30 de volume), parcă întrecîndu-se cu omologii săi contemporani, M. Sadoveanu și Tudor Arghezi.

I s-au recunoscut și i s-au elogiât scriitorului Ion Agârbiceanu meritele superioare și contribuțiile prețioase ce le-a adus literaturii și culturii naționale și celei mondiale, cărțile sale traducîndu-se în alte limbi. A fost distins cu Premiul național literar, ales membru al Academiei Române, sărbătorit, i se tipăresc cărțile în tiraje de masă, este învățat în școli, figurează în manualele școlare. Dr. Petru Groza l-a apreciat în felul următor: „Ion Agârbiceanu și-a săpat numele în sufletul poporului român prin opera sa literară, (care) constituie una din marile valori ale patrimoniului nostru cultural” („*Tribuna*”, nr. 32/1962).

Festivitățile de la centenarul nașterii scriitorului preot Ion Agârbiceanu, acest „Sfînt Părinte al Literaturii Române”, cum l-a numit Lucian Blaga, confirmă.

Pr. Gh. Cunescu

Eroi români căzuți pe teritoriul Franței în primul război mondial 1914—1918

Sint bine cunoscute jertfele de sînge ale bravilor ostași români, căzuți vitejește, pe toate fronturile de luptă, pentru dreptul popoarelor de a trăi libere și stăpîne pe soarta lor. Mărturie evidentă a acestui lucru este faptul că în unele cimitire din Franța se găsesc morminte cu nume de eroi români, care au luptat alături de ostașii francezi, pentru apărarea și eliberarea Franței de sub ocupație străină.

Simțămîntul de jertfelnicie l-am moștenit din moși-strămoșii noștri, care au trăit în pace și bună înțelegere cu toate popoarele lumii.

Cu această conștiință trează sădită în ființa lor au mers acolo unde i-a chemat glasul datoriei, spre a se sacrifica pentru binele întregii omeniri. Din acest imbold lăuntric și-au aprins flacăra eroismului pus în slujba idealului de dreptate și frățietate între oameni și popoare.

Ori de cite ori ne găsim în preajmă mormintelor în care eroii noștri dorm somnul de veșnică odihnă, sintem datori să „dezvelim tot adevărul și să spunem tuturor cum s-au jertfit frații noștri, pentru țară și pentru popor. Studiînd cu atenție inscripțiile funerare desprindem adevărul că „frații noștri” au murit începînd din ianuarie pînă la sfîrșitul anului 1917. Căzuți prizonieri în lupte grele, au fost închiși într-un lagăr de concentrare, nu departe de actualul cimitir militar român, din marginea satului alsacian-Soultzmat — Vale de Pâtte.

Aici, în loc liniștit și îndepărtat de zbruciumul lumii, dorm 687 de eroi români. Dintre aceștia 562 sint identificați, iar 125, au rămas necunoscuți, făcînd parte din ceata bineplăcuților lui Dumnezeu.

Cele nouă parcele sint orîndui-

te în formă de cruce greacă, în centru străjuind monumentul funerar, ridicat de către Statul francez, drept recunoștință pentru eroismul lor fără seamăn. Pe acest monument stă scris în limba franceză: „Departate de patria voastră, pentru care v-ați sacrificat, dormiți în pace, dragi eroi, aoreolați de glorie, în acest pămînt care nu vă este străin. 687 de eroi români care au sfințit viața în foamete, lipsuri și torturi de nedescris”. Bătrîni satului povestesc în cuvinte pline de emoție, chinurile și caznele la care erau supuși prizonierii români, forțați în cele din urmă, să-și sape singuri mormintele.

Aceiași martori oculari mai istorisesc că localnicii încercau să-i ajute pe osîndiții la pîiere, însă în mare frică și groază de a nu fi descoperiți și osîndiți și ei la aceeași cruntă soartă de chinuri și torturi.

La căpătîiul fiecărui martir român străjuiește cite o cruce de piatră pe care este înscris numele decedatului și medalia oferită „post mortem” de către statul francez.

Monumentul central este încadrat de drapelele Franței și României ca mărturie veșnică a vitejiei ostașilor români și francezi, garanția fraternității și stimei reciproce dintre poporul român și poporul frate francez.

La 30 de km nord de Strasbourg, în localitatea Hagneau, lingă cimitirul satului, se găsesc alte 200 de morminte de eroi români căzuți și ei jertfă în luptele pentru eliberarea Franței.

Meditînd asupra acestor sacrificii ale ostașilor noștri ești cuprins de ferma convingere că a-mintirea eroismului lor mucenicesc rămîne pururea întipărită în sufletele și conștiințele oamenilor dornici de pace și libertate.

Astfel, la anumite zile comemorative grupuri, grupuri de români și francezi, în frunte cu păstorii lor sufletești, se îndreaptă spre aceste cimitire pentru a se închina, a depune luminări aprinse, florile și lacrimile recunoștinței, pentru jertfa lor sfințită pusă în slujba binelui obștesc.

Se fac aceste vizite din data-ria sfințită de a cinsti memoria eroilor noștri căzuți pentru dreptate, libertate și prietenia dintre țări și popoare. Cinstindu-i pe ei cinstim în același timp pe toți aceia care s-au jertfit pentru mărețul ideal de „Libertate”, „Egalitate” și „Fraternitate”, principii înscrise cu litere de aur în istoria mult zbruciumată a Europei și a omenirii.

De aceea nu pot fi uitați toți cei căzuți pentru aceste înalte idealuri, căci a-i uita pe ei înseamnă a ne uita pe noi înșine. Pomenindu-i, urmăm calea Apostolului neamurilor care ne îndeamnă zicînd: „Aduceți-vă aminte de înaintașii voștri... pentru ca privind la săvîrșirea vieții lor să le urmați credința” (Evrei 13, 7). Și cum am putea să-i uităm cînd din liniștea tainică a locurilor unde au căzut la datorie ni se adresează prin cuvintele Sfîntului Apostol Petru: „Imi dau osteneala ca și după moartea mea, să vă puteți aduce totdeauna aminte de aceste lucruri” (II Petru 15, 7).

Și cel mai potrivit mijloc de a ne aduce pururea aminte de tăria virtuții lor nu poate fi altul decât a propovădui și noi pacea și prietenia dintre țări și popoare. Aceasta cu atît mai mult cu cît pe temeiul sacrificiilor străbunilor noștri popoarele lumii au dănuit peste secole, libere și independente.

† ADRIAN HRIȚCU
Episcop

Epopeea Unirii lui Mihai Viteazul

Cînd Mihai Vodă cu oastea sa trecea Carpații spre Ardeal, el păstra în sinea lui visul de veacuri al românilor de a se uni într-o singură Țară liberă și independentă.

Cu o strategie fără seamăn, Mihai a reușit să obțină victorie strălucită la Șelimbăr, lângă Sibiu, pentru ca apoi Alba Iulia — prin triumfală sa intrare de la 1 noiembrie 1599 — să devină nouă capitală a țărilor române unite. În luna mai 1600 desăvîrșește Unirea, alipindu-se și Moldova. Pentru început, un an a durat Unirea cea senină și prosperă. Mihai a stăpînit netulburat teritoriul statului unit și independent al celor trei țări românești.

Dar, încă în toamna aceluiași an 1600, Mihai a trebuit să țină piept puhoaielor de nestăvilit ale dușmanilor poporului român, care au atacat — din toate părțile — cu forțe armate supranumerice și cu o nemai pomenită vrăjmașie. În mai puțin de trei luni Mihai cu vitejia-i cunoscută, a trebuit să-și apere țara în șapte bătălii crîncene una după alta, făcînd eforturi supraomenești, dar fără izbîndă, avînd oaste puțină, mereu măcinată în lupte. Astfel dușmanilor le-a reușit să-și ajungă scopul: a fost dărimată la pămînt — cu puterea răului și a urii — minunata Unire politică a românilor, iar Mihai trebuia să plece în pribegie la Viena și Praga.

Să reținem însă adevărul istoric: Mihai a pierdut bătălia, dar — nu a fost înfrînt! Așa a scris istoricul ardelean Aurel Decei (1905—1976) invocînd strălucita „victorie militară” a lui Mihai Viteazul de la Guruslău (Săleș), din 3 august 1601, renumită tocmai împotriva acelor forțe armate dușmane — și aceasta constituie o mare „victorie morală” — care îi dărimaseră, în anul precedent, statul unit al celor trei țări românești în cele șapte bătălii, iar acum se aflau înfrînte catastrofal, rămînînd 11.000 dușmani uciși pe cîmpul de luptă. Se deschideau deci cele mai luminoase perspective și „victorii politice”, adică refacerea în cel mai scurt timp a Unirii celor trei țări românești.

Mihai a fost încurajat în acest scop de reprezentanții din Praga ai Ligii Creștine a unor state europene antiotomane (în frunte cu Spania), care erau interesate de a avea un aliat combativ și tot mai puternic împotriva turcilor în sud-estul european, la Dunărea de

noi cu Țara Românească, unire ca fapt împlinit, aici, la Cluj, în ziua de duminică, 12 august 1601! După aceasta a poruncit să se „ridice” — scrie cronicarul — să se arboreze steagul mare al domniei, al Țărilor Unite, sus pe Bastionul Croitorilor, să știe tot Clujul și tot Ardealul de această sfîntă hotărîre!

Din nefericire, însă, pentru soarta viitoare a poporului român a intrat pe scena istoriei „conspirația celor trei”. Aceasta era compusă din cei doi habsburgi: împăratul Rudolf II (despre care istoricul Vasile Netea scrie că era „lipsit de simțul lucidității politice”); apoi fratele său și viitorul împărat, arhiducele Matthias („smulse puterea și numeroase regate” — scrie același istoric); iar al treilea mercenarul Giorgio Basta („om de nimica” — așa îl judecă Șincai în Cronica sa). Ei vroiau să încorporeze Transilvania în imperiul habsburgic, zădărnîcînd, cu răutatea oarbă a invidiei, refacerea de către Mihai a Unirii celor trei țări românești, ce trebuia să fie o urmare politică, firească, a biruinței lui Mihai de la Guruslău. Cuvîntarea de proclamare a Unirii, reînălțată din nou de Mihai la Cluj, va fi avut un mare ecou. Ea se opunea față de politica hrăpărețe habsburgică de a... smulge Ardealul. Atunci a intrat în acțiune „conspirația celor trei”. Basta, căruia i se va fi spus de cu vreme de cei doi habsburgi ce are de făcut în caz că Mihai refacă Unirea românilor, — la 19 august 1601, cu mercenarii săi valoni din Belgia, la ucis pe cîmpia de la Turda. Drept recompensă pentru crimă, împăratul l-a numit pe Basta guvernatorul Ardealului.

La Șelimbăr a început, iar la Turda s-a sfîrșit epopeea inimaginabilelor eforturi — militare, politice, organizatorice, diplomatice — depuse de Mihai cel Viteaz și Unificator pentru statul unit al celor trei țări românești. După acest criteriu al epopeii — unirea înfăptuită de Mihai a durat 22 de luni, adică aproape 2 ani. În sufletele românilor epopeea Unirii lui Mihai va dăinui peste toate timpurile.

Grațian C. Mărcuș

jos. Așa se și explică scrisoarea, de bun augur, trimisă noului rege al Spaniei, Filip al III-lea, de către Mihai Vodă încă din tabăra de la Zalău, la 5 august 1601.

La Cluj Mihai Viteazul sosi cu oastea sa la 11 august. Era ca totdeauna omul hotărîrilor rezezi. Pentru a doua zi a hotărît oficierea unui „parastas” la Bastionul Croitorilor, în amintirea lui Baba Novac, ucis aici. Insoțit de Banul Mihalcea, înconjurat de căpitani săi și de un număr însemnat de ostași, Mihai, ajuns la Bastionul Croitorilor, avusese o plăcută surpriză — a văzut grupurile boierilor credincioși din Țara Românească și din Moldova, veniți cale lungă, să-și întîmpine Domnul lor, care se înapoia... biruitor! Urălele lor nu vor fi avut sfîrșit. După ceremonia rituală a „veșnicei pomeniri”, cei de față vor fi așteptat cuvîntul lui Vodă. Mihai cumpăni în sinea sa lucrurile: pe Sigismund Bathory bătălia pierdută de el la Guruslău l-a alungat din Ardeal, iar Simion Movilă a fost alungat de oștile fraților Buzești din Țara Românească. Acum, — El este Voievodul, de drept și de fapt, al ambelor țări. Atunci, iluminat, cu glas de tunet va fi vestit tuturor: Unirea pe vecie a Transilva-

Documentar:

Dacă își mai au rostul rugăciunile cu privire la concedierea catehumenilor din cadrul primei părți a Liturghiei

Știm că prima parte a Liturghiei, dacă nu considerăm și partea pregătitoare sau Proscomidia, se numește Liturghia catehumenilor sau a celor care nu erau încă botezați.

În părțile ei principale Liturghia aceasta e foarte veche, începuturile ei urcă pînă în epoca apostolică. Mențiuni despre această Liturghie se fac în Liturghia clementină (Const. apost. VIII, c. 6).

Liturghia aceasta avea un scop didactic, adică de a învăța adevărurile de credință pe cei neînțiați în tainele creștine. Scopul didactic al acestei Liturghii apare mai evident în lecturile biblice și în predica sau omilia care se rostea după citirile biblice. Scopul ei era instruirea tuturor celor care participau la ea. Liturghia catehumenilor începe cu binecuvîntarea și se sfîrșește cu cuvintele: „Cîți sînteți chemați, ieșiți, Cei chemați ieșiți. Cîți sînteți chemați, ieșiți. Ca nimenea din cei chemați să nu rămînă”.

În momentul rostirii acestor cuvinte catehumenii ieșeau din biserică. Ei nu aveau voie să participe la săvîrșirea jertfei care are loc în cadrul Liturghiei credincioșilor.

Cu privire la Liturghia aceasta a catehumenilor, dar mai ales cu privire la ultima parte a ei care cuprinde ectenii și formule privind pe catehumeni, precum și invitarea de concediere a lor, liturghisti discută dacă mai au rost aceste formule în cadrul Liturghiei. Ele trebuiesc scoase din textul Liturghiei — sînt de părere unii — fiindcă azi nu mai există catehumeni.

Problema mi se pare că nu e atât de simplă. Modificarea textului slujbelor, mai ales a Liturghiei, este un lucru foarte delicat.

Și totuși, problema se pune și unii preoți o și practică. Problema unei reînnoiri liturgice procupă și alte Biserici între care amintim Biserica Greciei.

Papas Damiano Como, Directorul responsabil al revistei „Oriente Cristiano”, într-un articol: „Pentru o renaștere liturgică”, anul IX, nr. 2, 1969, p. 62 și urm., face unele reflexii pe marginea unui memoriu întocmit de arhimandritul Elia Mastroghianopoulos, directorul Seminarului ortodox din Tinos, înaintat Sfîntului Sinod al Bisericii Greciei cu titlul: „Stăruințe de reînnoire liturgică”. Papas Damiano Como, în reflexiile pe care le face pe marginea acestui memoriu afirmă printre altele: „Liturghia, în acceptarea ei de formă și formule care trebuie să manifeste cultul către Dumnezeu, poate și trebuie să evolueze după nevoile epocilor și după uzanțele popoarelor” (p. 66). Autorul e de părere ca să fie curățate cărțile liturgice de elementele arhaice care greu pot fi înțelese (p. 68).

La noi, prof. Petre Vintilescu, bărbat erudit în probleme liturgice, în lucrarea sa „Liturghierul explicat”, București, 1972, p. 195, scrie referitor la această problemă: „Împotriva oricărei logici însă rugăciunile și formulele privitoare la concedierea catehumenilor au continuat să fie recitate în Liturghie, deși ele nu mai aveau aplicare încă din veacul al VII-lea. Aceste rituri nu mai reprezintă de mult decît un interes istoric, adică o simplă valoare de document. Totuși — zice mai departe prof. P. Vintilescu — menținerea lor în uzul liturgic a găsit susținători printre liturghisti, pentru considerații cu caracter mai mult sau mai puțin romantic. Astfel, unii interpretează existența lor în Liturghia de astăzi prin analogie cu situații din domeniul filologic, unde, potrivit sistemului ortografiei etimologice, unele litere se scriu în corpul cuvintelor fără a se auzi în pronunție. Cu toate că, în general, ele sînt privite ca „greutăți inutile” și „aparent anomalii”; totuși li se găsește o rațiune prin sum-

plul fapt că pot forma bucuria erudiților. Alteori se încearcă a se compensa caracterul anacronic al ritualului de la sfîrșitul Liturghiei catehumenilor, atribuindu-i o semnificație simbolică. Ea ar fi, adică, de natură să provoace în sufletele asistenților reflecții asupra nevredniciei lor morale și sentimente de pocăință; la constatarea că nu se găsesc peste nivelul catehumenilor și penitenților de odinioară și deci, astfel „catehumeni sînt pururea în biserică”. Aceste ultime cuvinte le citează după Simeon, Arhiepiscopul Tesaloniceului, din Tratatul acestuia „Explicare despre sf. biserică”, tratat apărut și în românește în lucrarea: „Tratat asupra dogmelor credinței noastre ortodoxe”, Buc., 1865, p. 261, col. 1.

Referitor la această problemă, prof. Petre Vintilescu continuă zicînd: „Fapt este că acest ritual ne mai corespundînd nici unei realități din viața bisericească actuală, rămîne fără înțeles pentru credincioși, dar chiar fără obiect pentru înșiși liturghisitorii, care sînt obligați să se roage ca Dumnezeu să le facă vrednici de baia botezului o categorie inexistentă de asistenți, pe care mai înainte i-a îndemnat la rugăciune, iar după aceea le plecarea capetelor și la ieșirea din biserică. Deci, deși în favoarea menținerii ritualului de la finele Liturghiei catehumenilor s-au făcut diverse considerații sentimentale, totuși nu se poate contesta caracterul său anacronic, și că, găsindu-se golit de sens, prezența lui în Liturghia de astăzi nu este decît efectul unei legi sau proces mecanic de așa zisă „succesiune ereditară liturgică” (op. cit., p. 195).

Dr. Vasile Mitrofanovici, în Liturghia Bisericii Ortodoxe, Cernăuți, 1929, p. 552, face aceste afirmații: „Biserica citește ectenia pentru cei chemați din cauză că și între creștinii de azi se află mulți, care s-ar cuveni să se numere la cei chemați sau la cei, care deși sînt botezați dar din punct de vedere al vieții nu sînt demni ca să ia parte la sf. misterii și care s-ar cuveni să iasă din biserică la provocarea diacului”.

Din expunerea liturghiilor noastre vedem că părerile diferă cu privire la menținerea sau eliminarea ritualului privind pe catehumeni de la sfîrșitul Liturghiei catehumenilor.

Adevărul poate fi și într-o parte și în alta. Totuși noi susținem că, așa cum afirmă Papas Damiano Como în articolul citat, „... patrimoniul liturgic care își are originea în Scriptură și Tradiția apostolică, îmbogățit de teologii sfinți din epoca patristică de aur, care s-a dezvoltat într-un mediu după mentalitatea tipic orientală... a constituit în mod neîntrerupt nu numai cea mai bună învățătură a școlilor teologice care s-au afirmat în Orientul creștin ci și cea mai importantă călăuză care a condus pe credincioși la apărarea Ortodoxiei. Liturghia bizantină — zice același Papas Damiano Como — este Lex orandi a Bisericii universale și document de unire a Bisericii orientale și occidentale. Liturghia este și Lex credendi a Bisericii... Liturghia cu ceremoniile ei, cu riturile ei, e teren destul de fertil pentru înflînirea între Orient și Occident (Oriente Cristiano, anul IX, nr. 2, 1969, p. 79).

Liturghia, ca și alte rînduiri cultice, nu trebuiesc mutilate, lăsînd afară din textul lor părți mai lungi sau mai scurte.

Liturghia în chip deosebit trebuie să constituie pentru toți credincioșii ortodocși terenul în care sufletul să-și afle „seva dătătoare de viață, istoria și viața (p. 79).

Creдем că problema scurtării Liturghiei sau a altor slujbe e de competența unui Sfinț și Mare Sinod și nu poate fi lăsată drept cîmp de experiență pentru fiecare preot.

Pr. Al. Moisiu

Sfintele slujbe în îndoita prezență a lui Hristos

(Continuare din pag. a 2-a)

gioasă și postire aspră, ca „chemați” se pregăteau pentru Botez și Sfînta Cuminecare. Lăuntric, preotul aproape că se simte îndemnat să se dezveșmînteze de odăjdii și, întrerupînd Sfînta Liturghie, să iasă din biserică. Credincioșii mireni, de asemeni, se simt muștrați pentru aproape toată lor nepregătire în vederea participării la Sfînta Slujbă. Parcă Insuși Hristos le-ar porunci: „ieșiți!”. El e prezent, încă de la începutul Liturghiei ca Judecător sever, drept.

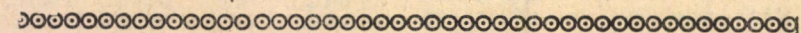
Dar tot Hristos e prezent și ca Păstor blind și Arhiereu jertfelnic; El îi și încurajează. Doar tocmai pentru aceasta Trupul Său s-a frînt și s-a vărsat scumpul Său Sînge: „spre iertarea păcatelor”. Pe preot chiar îl obligă să continue pînă la capăt actualizarea — în sens de prelungire — a Sfintei Jertfe de pe Golgota. Procesul tainic al aducerii Jertfei de pe Cruce, din timpul ei istoric și din veșnicia hotărîrii ei, în timpul nostru, se cere realizat integral. Toți cei ce participă activ la Sfînta Liturghie simt trebuința de a fi — sufletește — din nou martori pînă la capăt ai vieții pămîntene a lui Hristos, viață care se desfășoară simbolic, dar și real, în suflete, culminînd în sfîntul act al Cuminecării.

Avînd conștiința îndoitei prezențe a lui Hristos la sfintele slujbe (Personal prezență unică, cu implicații Treimice), dacă cerem ajutorul Duhului Sfînt această conștiință generează în noi o

emoție religioasă profundă, în cele din urmă, elevantă. Ne este de cel mai real folos moral să lăsăm ca această emoție să covîrșească oricare alta, determinată de orice altceva. Ne aflăm în fața lui Hristos Dumnezeu. E mai presus de orice.

Mai cu seamă în timpul Sfintei Liturghii să ne dăm seama că slujim în prezența Judecătorului și Arhiereului Suprem. A-

ceastă prezență ne obligă să slujim cît mai adecvat, ca trăire sufletească, intonație liturgică, cîntare, gestică. Iar apoi, mai cu seamă pentru viitoarele Liturghii, să ne pregătim cît mai bine. Potrivit cu rolul fiecăruia aceste obligații ne revin tuturor: preoților, cîntăreților din strană, dirijorilor și coriștilor bisericești, ca și celorlalți binecredincioși mireni.

Cîntec pentru Avram Iancu

— LA 110 ANI DE LA MOARTEA IANCU LUI —

Iancule, Măi Iancule,
Bunule și dragule,
Ți-au zis grofii „Răzvrătit”
Căci un pic i-ai cătrănit.
Te-au închin și dușmănit
Fiindcă prea erai iubit
Pe întreg ținutul tău —
Ș-asta vezi era un rău...
Ți-au spus moșii cu mult dor
„Împăratul munților”
Și așa ai și rămas
Pînă-n ultimul tău ceas.
Și tot „împărat” ți-or spune
Cît va fi un moș pe lumel...
Dormi de-acuma liniștit

Căci cu grofii s-a sfîrșit
Iar în munții cei bătrîni
Astăzi moșii sînt stăpîni.
Nu mai umblă, ca odată
Amăriți „din poartă-n poartă”...
Somnul să îți fie dulce
În mormîntul tău cu cruce
La umbrița de gorun
Că ai fost viteaz tribun
Iancule — Măria ta,
Veșnic nu te vom uita!
Moșii am fost și moșii sîntem,
Numai ce-i al nostru vrem!
Cînt. bis. Nicolae Isac
Zlaști — Hunedoara

ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI — INFORMAȚII — ȘTIRI

A doua Conferință Presinodală

Între 3—12 septembrie 1982, delegații din 14 Biserici Ortodoxe s-au întrunit la Centrul Patriarhiei Ecumenice de la Chambésy în cea de a doua Conferință presinodală pregătită de Sfântului și Marelui Sinod Panortodox.

Din partea Bisericii Ortodoxe Române a luat parte o delegație formată din: I.P.S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei; I.P.S. Mitropolit Nicolae al Banatului; P.S. Episcop Vasile Tîrgovișteanul, vicar patriarhal; P.C. Prof. Ion Bria și D-1 Prof. Dan-Ilie Ciobotea.

Scopul Conferinței a fost discutarea a trei din cele 10 teme fixate de prima Conferință presinodală și anume: 1. Impedimente la căsătorie; 2. Calendarul comun, considerat nu în sine, ci în deosebi, conform primei Conferințe panortodoxe presinodale, ca o problemă a sărbătoririi în comun a Paștilor; 3. Readaptarea dispozițiilor bisericești cu privire la post în funcție de exigențele epocii moderne. La aceasta s-a adăugat, la cererea Bisericii Ortodoxe Bulgare, o problemă care este legată de nevoile ei bisericești și anume: Posibilitatea alegerii episcopilor și dintre rasofori nu numai dintre monahi care au depus voturile monahale. Tema a această a fost pusă în discuție la cea de a II-a Conferință presinodală pentru a se obține un consens panortodox, fără să fie înscrisă pe lista temelor destinate să fie discutate și hotărâte în cadrul Sfântului și Marelui Sinod Panortodox.

În discuțiile generale, în plenară și în discuțiile pe grupe, delegații Bisericii Ortodoxe au examinat într-o atmosferă de dragoste frățească și răspundere față de credința ortodoxă și tradiția ei, toate cele trei teme.

În tot timpul lucrărilor s-a putut constata că unitatea panortodoxă în învățatura de credință, în canoane și cult rămâne o rea-

litate scumpă fiecăreia dintre Bisericile Ortodoxe. Această unitate reprezintă forța de acțiune a întregii Ortodoxii.

Deși fiecare Biserică Ortodoxă își are specificul național și își desfășoară activitatea în condiții specifice, Conferința prin documentele finale adoptate, reflectă grija față de păstrarea unității panortodoxe.

În ceea ce privește impedimentele la căsătorie s-a hotărât respectarea rânduialilor canonice ale Bisericii, avându-se în vedere, la aplicarea lor, legislația civilă specifică Statului în care se află Biserica.

Calendarul și Paschalia în felul în care s-a discutat în plenară, în grupă și în hotărârea finală, sînt un indiciu clar al dorinței vii din partea tuturor Bisericilor Ortodoxe de a păstra unitatea panortodoxă.

În acest sens, delegații tuturor celor 14 Biserici Ortodoxe subliniază în hotărârea finală: „problema Calendarului și opiniile în legătură cu acest subiect, ca și situațiile nerezolvate, create de el, nu trebuie să ducă la diviziuni, divergențe sau schisme, că chiar și acei care nu sînt de acord cu Biserica lor canonică, trebuie să adopte principiul, prețuit și consacrat de Tradiție, al ascultării față de Biserica canonică și al reintegrării lor în sinul comunității euharistice și aceasta din convingerea că „Simbăta a fost făcută pentru om, iar nu omul pentru Simbăta” (Mc. 2, 27) (Hotărârile celei de a II-a Conferințe panortodoxe preconcliare, cap. III, punctul nr. 5).

Tema privitoare la „Readaptarea dispozițiilor bisericești cu privire la post în funcție de exigențele epocii moderne”, n-a fost înaintată spre hotărâre Sfântului și Marelui Sinod Panortodox, așa cum s-a procedat cu celelalte două, ci urmează să fie discutată și la viitoarea Conferință presino-

dală pregătitoare. În discuțiile purtate privitor la această temă s-a arătat importanța postului pentru viața religioasă a credincioșilor, strînsa lui legătură cu viața liturgică în pregătirea sărbătoririi cu vrednicie a Sfințelor Sărbători, prilej de binefacere etc. Postul reprezintă o dimensiune spirituală a Ortodoxiei care nu trebuie stîrbită.

Pentru cazurile de abatere de la rânduială există canoanele, care prevăd condițiile în care respectarea rânduialilor bisericești privitoare la post nu sînt obligatorii. Pentru cazurile speciale s-a propus să se lase Bisericilor locale aplicarea principiului iconomiei și episcopului locului care, prin imputernicitul său, duhovnicul, să examineze la fiecare caz separat posibilitatea respectării postului.

În ce privește ordinea de zi a viitoarei Conferințe ortodoxe pregătitoare, în afară de tema postului, menționată, ea cuprinde următoarele teme:

1. Relațiile Bisericii Ortodoxe cu întreaga lume creștină;
2. Ortodoxia și Mișcarea Ecumenică;
3. Contribuția Bisericilor Ortodoxe locale la realizarea idealurilor creștine de pace, libertate, frățietate și dragoste între popoare și la suprimarea discriminărilor rasiale.

Caracterizînd lucrările acestei Conferințe, I.P.S. Mitropolit Meliton de Calcedon, în calitate de președinte, după săvîrșirea Sfinței Liturghii la încheierea lucrărilor, arăta că grija principală la această Conferință panortodoxă a fost să exprime împreună cu credincioșii, realitățile și problemele acestora, ceea ce arată unitatea și conștiința Bisericii Ortodoxe care cuprinde pe toți credincioșii ei de pretutindeni.

† VASILE TÎRGOVIȘTEANUL,
Episcop-vicar patriarhal

Vizita în România a Arhiepiscopului de Uppsala și primatul Bisericii Luterane din Suedia

La invitația Prea Fericitului Părinte Patriarh Iustin, între 27 septembrie—3 octombrie 1982, Eminența sa Olof Sundby, Arhiepiscop de Uppsala și Primat al Bisericii Luterane a Suediei, a făcut o vizită oficială Bisericii Ortodoxe Române. Conducătorul Bisericii Suediei a fost însoțit de o delegație formată din: Rev. Dr. Bengt Hallgren, decanul Catedralei arhiepiscopale, Rev. George Perry, Secretarul pentru relații externe al Bisericii Suediei, Dr. Torsten Källemark, Director în Departamentul Universităților și Colegiilor din Suedia.

Vizita făcută Bisericii Ortodoxe Române de către Em. Sa Arhiepiscopul Primat al Suediei, constituie încă o manifestare a bunelor relații de colaborare care au existat între Biserica Luterană din Suedia și Biserica Ortodoxă Română încă din perioada de formare și conturare a Mișcării ecumenice. Amintim faptul că Biserica noastră a sprijinit de la început eforturile ecumenice creștine și a participat, prin delegații săi, la Conferința „Viață și Acțiune”, organizată în anul 1925 la Stockholm de fostul Arhiepiscop de Uppsala, Nathan Söderblom, unul din pionierii ecumenismului actual.

Relațiile ecumenice dintre Biserica Ortodoxă Română și Biserica Luterană a Suediei au cunoscut noi concretizări prin sprijinul pe care Biserica Luterană suedeză l-a dat înființării unor parohii ortodoxe române în Suedia pentru credincioșii noștri care trăiesc pe meleagurile țărilor nordice.

Arhiepiscopul primat al Suediei și delegația care l-a însoțit au vizitat obiective bisericești din cadrul Arhiepiscopiei Bucureștilor, Arhiepiscopiei Craiovei și Episcopiei Rîmnicului și Argeșului.

În București, delegația suedeză a vizitat instituțiile centrale ale Bisericii Ortodoxe Române și anume: Catedrala patriarhală, Tipografia Institutului Biblic și de Misiune Ortodoxă, Atelierele Patriarhiei de la Șchitul Maicilor și Institutul teologic universitar din București.

În zilele de 29 și 30 septembrie, delegații suedezi au fost oaspeții I.P.S. Mitropolit Nestor al Olteniei. Vizitînd pe lângă Centrul eparhial și Mănăstirea Jitianu, cu colecția de carte veche și alte obiecte patrimoniale, precum și Seminarul teologic din Craiova.

În drumul de întoarcere spre București, Em. Sa Arhiepiscopul Olof Sundby, însoțit de I.P.S. Mitropolit Nestor și ceilalți membri ai delegației suedeze și române, au vizitat orașul Tg. Jiu, cu monumentele renumite ale lui Brâncuși: Masa tăcerii, Poarta sărutului, Coloana înfîntă. În continuare s-a vizitat Mănăstirea Horezu.

bunilor credincioși din această parohie și sub îndrumarea și purtarea de grijă a preotului paroh Vasile Florea, care a fost distins cu rangul de „iconom-stavrofor” cu dreptul de a purta cruce.

Služba de sfințire și Sf. Liturghie au fost săvîrșite de Înalt Prea Sfinția Sa Arhiepiscopul Teofil Herineanu.

DIN VIAȚA BISERICESCĂ ÎN EPARHIA ORADIEI

● Duminică, 26 sept. 1982, P.S. Episcop Vasile a săvîrșit slujba de binecuvîntare a biseri-

Joi, 30 septembrie, s-a vizitat Mănăstirea Curtea de Argeș, iar în ziua următoare, oaspeții suedezi au vizitat barajul și hidrocentrala de la Vidraru — Curtea de Argeș.

În ziua de 2 octombrie, Em. Sa Arhiepiscopul de Uppsala și Primat al Suediei a fost primit la Departamentul Cultelor de către D-1 Președinte Ion Roșianu. Au fost de față Prea Fericitul Patriarh Iustin, împreună cu alți ierarhi ai Bisericii Ortodoxe Române. În discuțiile care au avut loc au fost subliniate relațiile dintre cultele religioase din țara noastră, bunele relații dintre cultele și statul român, precum și rolul pozitiv al cultelor în promovarea vieții noi a poporului român și a păcii în lume.

În aceeași zi, la Palatul patriarhal, Prea Fericitul Patriarh Iustin a oferit un dîneu oficial în cinstea Eminenței Sale, Arhiepiscopul Olof Sundby. A luat parte D-1 Ion Roșianu, președintele Departamentului Cultelor, împreună cu alți colaboratori din Departament. Au fost de asemenea prezenți membri ai Sfîntului Sinod, conducătorii și reprezentanții ai cultelor din București, consilierii Administrației Patriarhale, membrii corpului didactic de la Institutul teologic universitar și Seminarul teologic din București.

Cu această ocazie au rostit toasturi Prea Fericitul Patriarh Iustin și Em. Sa Arhiepiscopul Olof Sundby, în care s-au evidențiat bunele relații existente între Biserica Ortodoxă Română și Biserica Luterană a Suediei și dorința de a continua și întări aceste relații și pe mai departe. S-a subliniat dorința de pace a Bisericilor și popoarelor noastre și voința de a sprijini aceste ideale.

Duminică, 1 octombrie 1982, înaltul oaspete suedez a asistat împreună cu Prea Fericitul Patriarh Iustin la Liturghia arhierască în Catedrala patriarhală, oficiată de un sobor de arhierii în frunte cu I.P.S. Mitropolit Teoctist al Moldovei și Sucevei.

La sfîrșitul Sf. Liturghii, Prea Fericitul Patriarh Iustin a rostit un cuvînt în care a subliniat convingerea că reîntîlnirea dintre cei doi întîistătători de Biserici și popasul pe care oaspetele suedez l-a făcut timp de o săptămînă pe pămîntul românesc precum și discuțiile teologice și ecumenice ce au avut loc, vor constitui un nou popas înainte pe calea apropierii dintre Bisericile noastre, a promovării unității creștine, a întăririi prieteniei dintre popoarele române și suedeze și a slujirii păcii în lume. În aceeași zi delegația Bisericii Luterane din Suedia s-a întors pe calea aerului în Suedia.

Arhim. Nifon Mihăiță

DIN VIAȚA BISERICESCĂ ÎN ARHIEPISCOPIA SIBIULUI

● Duminică, 17 octombrie 1982, Centrul arhiepiscopesc și mitropolitan din Sibiu a fost vizitat de un grup de 40 persoane din Anglia, S.U.A. și Franța, avînd în frunte pe Eminența Sa, Episcopul anglican Michael de Basingstoke, președintele Asociației anglicano-ortodoxe din Anglia, preotul comunității ortodoxe române din Londra Silviu Pufulete, prof. Mc. Kormik, președintele comunității românești din Londra, Salter, secretarul Asociației Bisericii Anglicane pentru Răsărit și alte personalități.

Însoțit de I.P.S. Mitropolit Antonie al Ardealului, oaspeții au participat la Sf. Liturghie săvîrșită în catedrala mitropolitană din Sibiu. La sfîrșitul Sf. Liturghii, Înalt Prea Sfinția Sa a rostit o amplă predică axată pe Evanghelia zilei, după care a prezentat credincioșilor pe oaspeții de peste hotare, iar acestora le-a făcut, în limbile engleză și franceză, o scurtă prezentare a catedralei și a vieții noastre bisericești.

Emoționat de frumusețea Sf. Liturghii, cuvînt de mulțumire a exprimat, în numele oaspeților, Em. Sa Michael de Basingstoke.

Oaspeții au fost primiți apoi de I.P.S. Mitropolit Antonie la reședința mitropolitană, după care au vizitat biblioteca mitropolitană și Institutul Teologic Universitar din Sibiu.

În seara aceleiași zile, oaspeții au săvîrșit o slujbă anglicană în oapela Institutului nostru teologic.

Oaspeții au vizitat de asemenea colecția de icoane pe sticlă din Sibiu, prot. Sibiu, exprimîndu-și admirația pentru bogăția și frumusețea cultului ortodox și a artei noastre bisericești.

DIN VIAȚA BISERICESCĂ ÎN ARHIEPISCOPIA VADULUI, FELEACULUI ȘI CLUJULUI

● Duminică, 19 septembrie 1982, a avut loc sfințirea bisericii din filia Boteni, parohia Mociu II, protopopiatul Turda, jud. Cluj.

Biserica a fost renovată și împodobită cu pictură prin jertfelnicia bunilor credincioși din Boteni și strădaniile preotului Tuluc Damian.

Slujba de sfințire și Sf. Liturghie au fost săvîrșite de Înalt Prea Sfinția Sa Arhiepiscopul Teofil Herineanu.

În cadrul Sf. Liturghii, diaconul Bungărdan Teodor a fost hirotonit preot pentru parohia Năoiu, prot. Turda, jud. Cluj.

● Duminică, 19 septembrie 1982, a avut loc resfințirea bisericii din filia Dumbrava, parohia Păniceni, prot. Huedin, jud. Cluj.

Biserica a fost renovată și împodobită cu frumoasă pictură prin strădaniile credincioșilor sub îndrumarea preotului paroh Ștețco Gavrilă.

Slujba de resfințire și Sf. Liturghie au fost oficiate de Prea Sfinția Sa Iustinian Maramureșanul — Episcop-vicar.

● Duminică, 3 octombrie 1982, a avut loc sfințirea bisericii din filia Silivaș, parohia Iclozel, prot.

Dej, jud. Cluj. Biserica a fost construită între anii 1978—1980 și îmbrăcată cu o frumoasă pictură executată de pictorul Aurel Mureșan, prin jertfelnicia bunilor credincioși din Silivaș și purtarea de grijă a vrednicului paroh Teodor Boros, care a fost distins cu rangul de „iconom”, cu dreptul de a purta brîu roșu.

Slujba de sfințire și Sf. Liturghie au fost oficiate de Înalt Prea Sfinția Sa Arhiepiscopul Teofil Herineanu.

În cadrul Sf. Liturghii, diaconul Dolha Ioan a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Birla, prot. Bistrița, jud. Bistrița-Năsăud.

● Duminică, 3 octombrie 1982, a avut loc resfințirea bisericii din parohia Poienile Zagrei, prot. Năsăud, jud. Bistrița-Năsăud. Biserica a fost renovată și împodobită prin jertfelnicia vrednicilor credincioși și purtarea de grijă a preotului paroh Florea Hiruță, care a fost distins cu rangul de „iconom” cu dreptul de a purta brîu roșu.

Slujba de resfințire și Sf. Liturghie au fost oficiate de Prea Sfinția Sa Iustinian Chira Maramureșanul, Episcop-vicar. În cadrul Sf. Liturghii, diac. Ioan Gîrdălean a fost hirotonit întru preot pe seama parohiei Corni, prot. Baia Mare, jud. Maramureș.

● Duminică, 10 octombrie 1982, a avut loc sfințirea bisericii din parohia Cimpia Turzii III, protopopiatul Turda, jud. Cluj. Biserica a fost reparată, extinsă și îmbrăcată cu o frumoasă pictură executată de pictorul Iacob Varga, din Cluj-Napoca, prin jertfelnicia

ARTICOLELE ȘI CORESPONDENȚA se adresează REDACȚIEI Telegrafului Român, Sibiu, str. 1 Mai nr. 35. — Articolele nepublicate nu se înapoiază.

COMITETUL DE REDACȚIE: Dr. Antonie Plămădeală, Mitropolitul Ardealului — președinte; Lucian Făgărășanul, Episcop-vicar — vicepreședinte; Pr. prof. Dr. Dumitru Abrudan — redactor responsabil; Lector Aurel Jivi — redactor adjunct; Arhid. Gheorghe Papuc, Pr. prof. Dr. Mircea Păcurariu — membri; tehnoredactor: Diac. Ezechiel Oancea.

Cititorii din străinătate se pot abona, adresîndu-se la ILEXIM Departamentul Export — Import Presă P.O. Box 136-137 — telex: 11226, București, str. 13 Decembrie nr. 3.